

Ziemia Staszowska

Ziemia Staszowska

STASZÓW 2008

Ziemia Staszowska – nasza mała ojczyzna – jest zamknięta od północy Pasmem Wygiełzowskim, będącym częścią Gór Świętokrzyskich; od wschodu Sandomierszczyzną; od południa rzeką Wisłą, a od zachodu pobliskim Ponidziem. To piękna i urokliwa kraina. Tutaj do dziś szumią dostojne dęby i buki, pamiętające jeszcze świetność Sandomierskiej Puszczy. Na rozległych polach uprawnych spotkać można strzeliste topole i płaczące wierzby, przypominające krajobraz z odległych wieków. Charakteryzują go wspaniałe leśne i nadrzeczne ustronia oraz pagórki i wzgórza, z których rozciągają się przepiękne widoki. Atmosfery tajemniczości dodają liczne wąwozy porośnięte krzewami i dziką roślinnością.

Wśród tych spokojnych miejsc znajdują się pamiątki przeszłości – niemi świadkowie dawnych wydarzeń, które na zawsze wpisały się w historię naszego narodu. Są to pomniki wdzięczności, szlaki partyzanckich bitew i miejsca upamiętniające walkę o wolność i męczeństwo polskiego narodu. Na tej Ziemi rozegrały się dwie bitwy powstania styczniowego: pod Staszowem oraz pod Jurkowicami. 7 maja 1794 roku naczelnik Kościuszko ogłosił w Połaniecu słynny Uniwersał, a w maju 1915 roku, pod Konarami Legiony Piłsudskiego u boku armii austriackiej, stoczyły zwycięską bitwę z Rosjanami. W rejonie Osieka we wrześniu 1939 roku polski żołnierz stawiał silny opór hitlerowskiemu najeźdźcom. Bohaterstwem w walkach z Niemcami wslawiła się grupa partyzancka „Jędrusie”. Z Przyczółka Baranowsko – Sandomierskiego, obejmującego znaczną część dzisiejszego powiatu staszowskiego, w styczniu 1945 roku ruszyła wielka ofensywa, która zakończyła się zdobyciem Berlina.

Szanowni Państwo,

ten album, który mamy przyjemność Wam przekazać, jest zaproszeniem w podróż po niezwyklej, zadziwiającej swym pięknem i historią, choć nadal zbyt mało znanej, Ziemi Staszowskiej. Prezentujemy w nim najpiękniejsze i najciekawsze zakątki powiatu staszowskiego. Mamy nadzieję, że udało nam się także, choćby w części, ukazać atmosferę i otaczający je nastrój. Nawet najlepsza fotografia nie odda wiernie życzliwego klimatu i gościnnej atmosfery Ziemi, do zwiedzania której najserdeczniej Państwa zapraszamy.

Z wyrazami szacunku,

vicinity of Osiek, in September 1939, Polish soldiers firmly withstood the Nazi invasion. The Jędrusie underground group demonstrated their heroism while fighting Germans. It was from the Baranów and Sandomierz bridgehead, which included most of today's Staszów District, that in the 1944-1945 winter the famous offensive began which was to culminate in the taking of Berlin.

Ladies and Gentlemen,

We are pleased to present this album book to you as an invitation to visit the amazing Staszów land and discover its breathtaking beauty and impressive history, which are still not very well known to many. By means of this book, we wish to introduce the most attractive and interesting corners of the Staszów District. We do hope that we have managed, even if in part, to convey the climate and ambience of our region. Yet we are aware of the fact that even best photographs cannot guarantee a faithful rendition of the hospitable and welcoming atmosphere of the region which we most cordially invite you to explore.

Romuald Garczewski
Starosta Staszowski

Damian Sierant
Przewodniczący Rady Powiatu
w Staszowie

Romuald Garczewski
Staszów Starost

Damian Sierant
President of the Staszów
District Board

Staszów – dzieje osady sięgają korzeniami w wiek XIII, a pierwsze wzmianki o Staszowie dotyczą roku 1241, kiedy to podczas pierwszego najazdu tatarskiego na Polskę spalony został drewniany kościół parafialny we wsi Staszów. Od 1525 r. Staszów posiada status miasta, w tym też roku Hieronim Łaski ówczesny jego właściciel otrzymał przywilej na odbywanie jarmarków w Staszowie trzy razy w roku.

Ratusz – kramnice – pobudowany w środkowej części rynku w pierwszej połowie XVIII wieku przez ówczesnego właściciela miasta Augusta Czartoryskiego. Budynek pełnił podobną funkcję do krakowskich Sukiennic. Ratusz od strony wschodniej, po prawej „wędrowny” pomnik Tadeusza Kościuszki.

Staszów: the history of the settlement goes back to the 13th century, and the first records of Staszów date from the year 1241, i.e. the first Tartar raid on Poland during which the wooden parish church in the village of Staszów was burnt. Since 1525, Staszów has had town status, and in that very year Hieronim Łaski, its then owner, received the privilege to hold fairs in Staszów three times a year.

The Town Hall (originally a trades hall) was built in the central part of the market square in the first half of the 17th century by the then owner of the town, August Czartoryski. The building's function resembled that of the Krakow Cloth Hall. The Town Hall as seen from the east; to the right the „wandering” monument to Thaddeus Kościuszko.

Najcenniejszym zabytkiem Staszowa jest kościół p.w. św. Bartłomieja Apostoła z 1342 roku oraz Kaplica Matki Bożej Różańcowej zwana Kaplicą Tęczyńskich. Od strony wschodniej do Kościoła przylega stary cmentarz parafialny z XIX wieku z kilkunastoma kamiennymi pomnikami nagrobnymi oraz zbiorową mogiłą powstańców styczniowych. W prezbiterium kościoła podczas prac konserwatorskich odsłonięto unikatowy w skali kraju fresk świętego Bartłomieja – patrona świątyni, pochodzący najprawdopodobniej z II połowy XV wieku. Dość dobrze zachowana postać świętego nie ma oblicza, ani skóry na ciele. Tę Bartłomiej unosi na kij; u dołu rysuje się twarz. Według starożytnych źródeł, św. Bartłomiej ewangelizował kraje barbarzyńskiego Wschodu. Tam miał zginąć za wiarę – obdarty ze skóry.

Staszów's most valuable monuments are St. Bartholomew the Apostle's Church of 1342 and Our Lady of the Rosary's Chapel, also known as the Tęczyński Family Chapel. Adjacent to the church on the east side is the old, 19th-century, parish churchyard, with several stone tombstones and a mass grave of participants in the January Uprising. During renovation works in the church's presbytery, a fresco was uncovered, unique in Poland. It depicts St. Bartholomew, the church's patron saint, most probably dating back to the 2nd half of the 15th century, but relatively well preserved. The figure of St. Bartholomew is devoid of facial and bodily skin, the latter lifted by the saint with a stick: at the bottom of it a face is to be seen. According to ancient sources, St. Bartholomew went to convert the peoples of the barbaric Orient, which is where he is believed to have met his end, his skin flayed.

Późnobarokowy ołtarz główny w Kaplicy Tęczyńskich. Obraz w ołtarzu przedstawia postać Matki Bożej Różańcowej z Dzieciątkiem, adorowanej przez św. Dominika i św. Różę oraz dostojników. Malowidło pochodzi z II poł. XVII, a zdobiąca go srebrzona sukienka z XVIII w.

Late-Baroque main altar in the Tęczyński Family Chapel. The picture in the altar shows Our Lady of the Rosary with Child, adored by St. Dominic and St. Rose, accompanied by dignitaries. The painting comes from the 2nd half of the 17th century, and the decorative silver-plated robe – from the 18th century.

Kaplica Matki Bożej Różańcowej wzniesiona dzięki Katarzynie z Leszczyńskich Tęczyńskiej w latach 1610–1625. Kaplica stanowi mauzoleum grobowe męża i syna fundatorki.

Our Lady of the Rosary's Chapel, erected by Katarzyna Tęczyńska née Leszczyńska in the years 1610–1625. The chapel is a mausoleum of the founder's husband and son.

Kościół p.w. św. Barbary w Staszowie wybudowany według projektu profesora Wiktora Zina. Widok od strony zachodniej.

St. Barbara's church in Staszów, built after the design by Prof. Wiktor Zin, seen from the west.

Kościół p.w. Ducha Świętego w Staszowie – świątynia filialna fary p.w. św. Bartłomieja Apostoła. Wybudowany w latach 1982–1996, jako votum wdzięczności za uratowanie życia Jana Pawła II, podczas zamachu w dniu 13 maja 1982 roku. Kościół został wzniesiony na gruzach świątyni zniszczonej podczas II wojny światowej.

The Holy Spirit Church in Staszów – a filial church of St. Bartholomew the Apostle's municipal church. Built in the years 1982–1996, as a token of gratitude for the saving of Pope John Paul II's life during the May 13, 1982 assassination attempt. The church was built on the site where a former church, destroyed during WW2, had stood.

Dzwonnica przy kościele p.w. Ducha Świętego.

The belfry of the Holy Spirit church.

Staszów, Rynek – zabytkowy układ
szachownicowy miasta

Staszów, Market Square:
the town's ancient grid plan

Zalew „Nad Czarną” w Staszowie – wkomponowany pomiędzy starszą część miasta ze strony północnej a osiedle Oględowska i zabytkowy park z pałacem myśliwskim Radziwiłłów ze strony południowej, jest atrakcyjnym miejscem wypoczynku nie tylko dla spacerowiczów ale także dla wędkarzy.

„Nad Czarną” water reservoir in Staszów, set between the older part of the town in the north, and the Oględowska housing district and the historic park with the small hunting palace of the Radziwiłł family in the south, an attractive leisure area for walkers and anglers alike.

W okolicach Staszowa znajdują się przepiękne jeziora w kompleksie leśnym w Golejowie, największe z nich pełni także rolę kąpieliska stąd Golejów jest bardzo popularnym miejscem letniego wypoczynku.

Jednak lasy golejowskie nie tylko kryją urocze jeziora, ale także słyną z bogactwa grzybów, łownej zwierzyny i dziesiątek kilometrów ścieżek wijących się wśród przepięknej przyrody i prowadzących do wielu ciekawych miejsc i uroczysk. Bezpośrednio z Golejowa można zawędrować do dawnego klasztoru kamedułów w Rytwianach, modrzewiowych świątyń w Strzegomiu i Niekrasowie, czy też do kościoła w Wiśniowej, w którym złożone jest serce Hugo Kołłątaja.

In the vicinity of Staszów, at the Golejów woodland complex, there are beautiful little lakes, the largest being used as a bathing beach and making Golejów a very popular spot for summer leisure time pursuits.

The Golejów forests conceal not only pretty little lakes but also an abundance of mushrooms, game and tens of kilometres of paths amidst scenic nature, interesting sights or unspoilt wilderness. From Golejów, one can take a walk to the former Camaldolese monastery at Rytwiany, or larchwood churches at Strzegom, Niekrasów, and Wiśniowa, where the heart of Hugo Kołłątaj is kept.

Golejowskie lasy

The Golejów woodland

Okolice Kotuszowa

The vicinity of Kotuszów

Młyn w Zagrodach

The mill in Zagrody

Zjeżdżając z góry drogą wiodącą z Szydłowa do Kurozwęk – widzi się wielki płat lasu, przeważnie olchowego, rozciągłego niby oaza wśród pól i wydmuchów piaszczystych. Ów las mieści w sobie majątek p. Popiela. Zajdź tu, strudzony wędrowcze: jest gdzie odpocząć, jest gdzie odetchnąć. (...) Zstępując z góry dopiero – widzisz ogrody i gęstsze olbrzymich drzew, a wśród nich obłany dookoła wodą pałac... wspominał swoją wizytę w Kurozwękach Stefan Żeromski (Dzienniki 1888).

Kurozwęki – wczesnoklasycystyczny pałac, dawny zamek z końca XIV wieku, otoczony parkiem, w którym rozpościerają swe korony piękne i rzadko spotykane platany. Przed Pałacem dwa rokokowe pawilony. Obecnie Zespół Pałacowy pełni funkcję ośrodka konferencyjnego z 90 miejscami noclegowymi. Atmosfera minionych epok, jest dopełnieniem tego, co oferuje piękna okolica, którą podziwiać można jeżdżąc powozem lub konno.

When going down the road from Szydłów to Kurozwęki, one can see vast, mostly alder-tree, forests which resemble oases among fields and sand dunes. The forest hides the property of Mr. Popiel. „Do feel welcome, weary traveller: here's the place to rest and take a break. (...) Not until you go down the hill will you see the gardens and clusters of huge trees, and among those – a moated palace”: this is how novelist Stefan Żeromski remembered a visit to Kurozwęki in his 1888 Journals.

Kurozwęki: the early-Classical palace, former castle (late 16th century), surrounded by beautiful parkland with unique plane trees. In front of the Palace, two Rococo pavilions are situated. At present, the palace complex serves as a conference centre, to sleep 90. The atmosphere of the times past complements the beautiful setting, which can be enjoyed during a coach or horse-back ride.

Kurozwęki – przed pałacem dwa pawilony z końca XVIII wieku: „Oficina” i „Oranżeria” (poniżej).

Kurozwęki: in front of the palace, there are two late 18th-century pavilions, called the „Oficina” („Outbuilding”) and the „Oranżeria” („Orangery”) respectively (below).

Wyjątkową atrakcją zoologiczną ziemi staszowskiej jest stado bizonów amerykańskich. Hodowla prowadzona od 2001 roku przy Zespole Pałacowym w Kurozwękach nie tylko przyciąga rzesze turystów, ale także dostarcza dietetycznego mięsa do pałacowej kuchni. Bizony można oglądać na kurozwęckich pastwiskach, zaraz za pałacem.

A special zoological attraction of the Staszów region is a herd of American buffalo. They have been bred at the Kurozwęki palace complex since the year 2001, having attracted not only crowds of tourists, but also provided low-calorie meat for the palace kitchen. The buffalo can be seen at the Kurozwęki grazing land, right behind the palace.

Kurozwęki – gotycki kościół p.w. Wniebowzięcia Matki Bożej i św. Augustyna z II poł. XV w. Z gotyckich relikwów w kościele zachowało się sklepienie krzyżowo – żebrowe, nakrywające prezbiterium i ostrołukowe portale. W I połowie XVII wieku od południa do nawy dobudowano kwadratową kaplicę Pięciu Ran Chrystusa, zwieńczoną kopułą.

Kurozwęki: the Gothic church of Our Lady's Assumption and St. Augustine, dating back to the 2nd half of the 15th century. The Gothic relics inside the church include the groin and rib vaults above the presbytery and lancet portals. In the first half of the 17th century, a square, domed Chapel of Christ's Five Wounds was added to the nave from the south.

Wiśniowa – klasycystyczny pałac wzniesiony pod koniec XVIII wieku w miejscu starego pałacu rodu Tarłów. W pałacu, który wówczas był własnością Eustachego Kołłątaja przebywał często jeden z twórców Konstytucji 3 Maja, Hugo Kołłątaj. Obecnie w pałacu można zwiedzać izbę jego pamięci. Warto także przespacerować się po przypałacowym parku, którego założenia projektował prawdopodobnie sam H. Kołłątaj.

Wiśniowa: the Classicist palace built in the late 18th century on the spot where the old palace of the Tarło family had stood. The palace, then the property of Eustachy Kołłątaj, was frequently visited by Hugo Kołłątaj, one of the co-authors of the Constitution of May 3, 1791. Today, one can see his memorial chamber inside the palace. A pleasant walk can be taken around the palace grounds, possibly designed by Hugo Kołłątaj himself.

Wiśniowa. Położoną nad malowniczą doliną rzeczki Kacanki wieś upodobał sobie ksiądz Hugo Kołłątaj do tego stopnia, że kazał po śmierci zostawić tam swoje serce. Współtwórca Konstytucji 3 maja zmarł 28 lutego 1812 roku w Warszawie. Pochowany został na Powązkach. Urna z jego sercem trafiła jednak do kościoła w Wiśniowej. Świątynię p.w. Przemienienia Pańskiego zbudował w 1680 roku Karol Tarło, późniejszy podkanclerzy koronny. W jej ołtarzu głównym zwracają uwagę kamienne posągi świętych apostołów Piotra i Pawła. O tym, że w kościele złożona została urna z sercem jednego z najwybitniejszych przedstawicieli polskiego oświecenia, świadczy tablica wmurowana w ścianę prezbiterium w 70 lat po jego śmierci.

Wiśniowa, a village located in the picturesque valley of the Kacanka brook was so much a favourite with the Rev. Hugo Kołłątaj that he wanted his heart buried there after his death. The co-author of the Constitution of May 3 died on February 28, 1812 in Warsaw. His body was buried at the Powązki cemetery in Warsaw, but the urn containing his heart went to the Wiśniowa church. The church of the Transfiguration was built in the year 1680 by Karol Tarło, later to become Crown Sub-Chancellor. The main altar features stone statues of St. Peter and St. Paul the Apostles. The fact that the church is home to the urn containing the heart of a most eminent representative of the Polish Enlightenment was commemorated by a memorial tablet inserted into a presbytery wall seventy years after his death.

Pałac w Dziękach koło Wiązownicy wybudowany w połowie XIX wieku przez generała intendentą rosyjskiej armii, także senatora (w latach 1835–1863) Wasilija Pogodina. Pałac w stylu eklektycznym z półokrągłym wejściem i klatką schodową w kształcie okrągłej baszty obecnie znajduje się w ruinie i tylko przypomina dawną świetność. Do pałacu prowadzi wąwóz przypominający sandomierski Wąwóz Królowej Jadwigi, a od strony baszty rośnie wspaniały, liczący około 500 lat, dąb.

The palace at Dziękach near Wiązownica was erected in the mid-19th century by General Intendent of the Russian army, Vasili Pogodin, who was also a senator (in 1835-1863). The palace is an example of eclecticism, with its half-circular entrance and donjon-shaped staircase. Currently in ruin, it is but a remnant of its glorious past.

The gorge leading to the palace resembles the Queen Hedviga ravine in Sandomierz, and adjacent to the tower grows a splendid oak tree, ca. 500 years old.

Bogoria – osada o miejskim rodowodzie, położona w północnej części powiatu staszowskiego. Nazwa miejscowości pochodzi od jej fundatora Krzysztofa Bogorii Podlęckiego. Początki jej sięgają XII wieku, a prawa miejskie uzyskała w 1616 roku na mocy przywileju lokacyjnego wydanego przez króla Zygmunta III. Po powstaniu styczniowym w 1869 roku Bogoria utraciła prawa miejskie.

Bogoria: a settlement which once had town status, located in the northern part of the Staszów District. Its name comes from the name of the founder, Krzysztof Bogoria Podlęcki. Its origin goes back to the 12th century, and Bogoria received its municipal rights in 1616 on the basis of a foundation charter issued by King Sigismund III, but these were withdrawn following the January Uprising, in 1869.

Interesującym zabytkiem w Bogorii jest barokowy kościół p.w. św. Trójcy z II poł. XVIII wieku wraz z dzwonnica, otoczony wspaniałymi pomnikowymi drzewami. We wnętrzu kościoła w ołtarzu wisi cudowny obraz Matki Boskiej Pocieszenia, zwanej Bogoryjską.

Figura Świętego Piotra jako element ołtarza bocznego.

One of Bogoria's interesting monuments is the Holy Trinity Baroque church of the 2nd half of the 18th century, and the belfry, surrounded by magnificent, monumental trees. The church's interior holds the miraculous painting of Our Lady of Consolation, known as Our Lady of Bogoria.

The statue of St. Peter is part of a side altar.

Kolonia Grzybów – okolice Bogorii

Kolonia Grzybów in the neighbourhood of Bogoria

Oleśnica – osada o miejskim rodowodem, o której pierwsze wzmianki pochodzą z 1326 roku. W 1470 roku staraniem Andrzeja Oleśnickiego, bliskiego współpracownika króla Jana Olbrachta Oleśnica uzyskała prawa miejskie, które zostały jej odebrane po powstaniu styczniowym.

Najcenniejszym zabytkiem jest tu neogotycki kościół p.w. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny z XV wieku, wielokrotnie przebudowywany, ostatnio w 1866 r.

W najbliższej okolicy duże skupiska łąk i torfowisk z wieloma chronionymi gatunkami roślin, szczególnie w dolinie rzeki Wschodniej.

Oleśnica: once a settlement with town status, the first records of which come from the year 1326. In the year 1470, thanks to the endeavours of Andrzej Oleśnicki, a close supporter of King Jan Olbracht, Oleśnica received its municipal charter which was withdrawn after the January Uprising.

The most valuable monument here is the 15th-century neo-Gothic church of Our Lady's Assumption, rebuilt several times, most recently in 1866.

In the nearest vicinity, there are vast expanses of meadows and peat bogs featuring many protected plant species, which are found mostly in the Wschodnia River valley.

Kościół parafialny w Osieku p.w. św. Stanisława, z poł. XIX wieku.

Osiek, miasto leżące we wschodniej części powiatu staszowskiego, przy dawnym szlaku handlowym z Krakowa na Litwę. Pierwsze wzmianki o Osieku pochodzą z 1020 r., kiedy to Bolesław Chrobry przyznał tę osadę Benedyktynom. Przywilej lokacyjny nadał Osiekowi w 1430 roku Władysław Jagiełło. W XVI wieku Osiek był znaczącym ośrodkiem miejskim Małopolski, pełniącym ważną rolę w życiu publicznym państwa. Począwszy od XVII w. następuje powolny upadek miasta. W 1832 roku, dawne dobra królewskie w Osieku zostały przekształcone w majorat i przekazane generałowi rosyjskiemu Wasilijowi Pogodinowi. W 1869 roku Osiek utracił prawa miejskie, które przywrócone zostały w roku 1994. W ostatnich latach rozwój Osieka związany jest z funkcjonującą na terenie gminy jedyną na świecie kopalnią siarki.

St. Stanislaus' parish church at Osiek, mid-19th century.

Osiek: a town located in the eastern part of the Staszów District, on the ancient trading route from Krakow to Lithuania. First records of Osiek come from the year 1020, when King Boleslaus the Brave granted this settlement to Benedictine monks. King Ladislaus Jagiełło gave Osiek the foundation charter in 1430. In the 16th century, Osiek was a major town in the Małopolska (Little Poland) region, and played a significant role in the public life of the state. Starting from the 17th century, a gradual degradation of the town began. In 1832, the former royal property at Osiek was transformed into a progeniture land and transferred to a Russian general, Vasili Pogodin. In 1869, Osiek lost its municipal charter which was not restored until the year 1994. In recent years, the development of Osiek has relied on the world's only sulphur mine which operates in the municipality.

Instalacja produkcji siarki nierozpuszczalnej w dwusiarczku węgla

Production system for sulphur insoluble in carbon disulphide

Instalacja do granulacji siarki w Kopalni „Osiek”

Sulphur granulation system at the „Osiek” Mine

Wydobycie siarki w Grzybowie koło Staszowa rozpoczęło ponad 40 lat temu, w dniu 1 czerwca 1966 roku. Był to początek dynamicznego rozwoju przemysłu siarkowego w Polsce. W ciągu 30 lat wydobyto w tej kopalni 26 mln 375 tys. ton tego surowca. Eksploatacji zaprzestano w 1996 roku. Począwszy od 1993 roku, siarkę wydobywa się w Kopalni „Osiek”, która aktualnie jest jedyną tego typu kopalnią na świecie.

Sulphur mining at Grzybów near Staszów started over forty years ago, on June 1, 1966. That date marked the beginning of dynamic development of Poland's sulphur industry. Over a span of thirty years, this mine has yielded 26,375,000 tons of this element. The exploitation ceased in 1996. Since 1993, sulphur has been obtained at the „Osiek” Mine, which is at present the only mine in its kind worldwide.

Huty Szkła Gospodarczego Tadeusz Wrześniak, swoją produkcję na terenie ziemi staszowskiej rozpoczęły w 1996 roku. W latach 2001 i 2006 powstały dwie kolejne huty w Grzybowie i Krzywolęczy. Wyroby Hut Szkła Gospodarczego, zachwycają kształtami, oryginalnymi wzorami, a także szeroką gamą kolorów. Ręczny sposób produkcji szkła jest podstawą otrzymania produktów najwyższej jakości.

The Wrześniak Glassworks began operation in the Staszów land in the year 1996. In the years 2001 and 2006 two more glassworks were founded at Grzybów and Krzywolęcza. The products of the Wrześniak Glassworks delight with their shapes, original patterns and a wide range of colours. The manual method of glass production guarantees highest quality products.

Okolice Staszowa

The vicinity of Staszów

Niekrasów – modrzewiowy kościół z połowy XVII wieku o wysokim stromym dachu, pokryty gontem. Wnętrze kościoła posiada niepowtarzalny wystrój; na tęczy Chrystus Pan na krzyżu, między Matką Boską i Marią Magdaleną. Główny ołtarz Nawiedzenia NMP zdobią cztery złożone wąskie kolumny; w ołtarzu – obraz Najświętszej Maryi Panny. W drugim ołtarzu znajduje się rzeźba Chrystusa Pana na krzyżu, a w trzecim obraz św. Józefa.

Niekrasów: the mid-17th-century church. This is a larchwood church, with a high, steep, shingled roof. The inside of the church boasts unique decoration; the rood-screen features Jesus Christ Crucified with Holy Mary and Mary Magdalene. The main altar depicting the Annunciation is decorated with four thin gilded pillars, and holds a picture of the Blessed Virgin Mary. The second altar contains a statue of Christ Crucified, and the third – a painting of St. Joseph.

Połaniec – położony przy ujściu rzeki Czarnej do Wisły. W czasach pierwszych Piastów Połaniec był już znacznym grodem i ośrodkiem administracji państwowej (kasztelania połaniecka). W 1241 roku pod Turskiem koło Połanica doszło do bitwy z Tatarami w czasie ich pierwszego najazdu na Polskę. Tatarzy spalili wtedy gród połaniecki. W 1264 roku książę Bolesław Wstydlivy nadał Połańcowi prawa miejskie. Połaniec swoje znaczenie zawdzięczał przede wszystkim korzystnemu położeniu na prastarym szlaku handlowym Kraków – Sandomierz i dalej w kierunku Rusi. Najważniejszym wydarzeniem w dziejach miasta był niewątpliwie okres Insurekcji Kościuszkowskiej i ogłoszony tu w dniu 7 maja 1794 roku przez Tadeusza Kościuszkę „Uniwersał Połaniecki”. W 1869 roku Połaniec utracił prawa miejskie, które odzyskał w roku 1980.

Połaniec, situated where the Czarna River meets the Vistula. In the days of the first Piast dynasty kings, Połaniec was a major town and a centre of state administration (the Połaniec castellany). In 1241, at Tursko near Połaniec, a battle with the Tartars was fought during their first raid on Poland. The Tartars then burnt down the town of Połaniec. In 1264 Prince Boleslaus the Chaste gave a municipal charter to Połaniec. Połaniec owed its significance primarily to its favourable location on the ancient trading route between Krakow and Sandomierz, which went on towards Russia. The most important period in the town's history was undoubtedly that of the Kościuszko Insurrection, including the Połaniec Proclamation made by Thaddeus Kościuszko on May 7, 1794. In 1869, Połaniec lost its municipal charter which was not restored until 1980.

Połaniec – neogotycki kościół parafialny p.w. św. Marcina z XVIII-wieczną barokową kaplicą Matki Bożej Różańcowej.

Połaniec: St. Martin's neo-Gothic parish church with the 18th-century Baroque Chapel of Our Lady of the Rosary.

Kopiec Kościuszki usypany w 1917 r., gruntownie odnowiony w 2004 r. w 210. rocznicę ogłoszenia „Uniwersału Połanieckiego”.

The Kościuszko Mound, built in 1917, underwent thorough restoration in 2004 – the 210th anniversary of the Połaniec Proclamation.

Nadwiślańskie krajobrazy w okolicach Połańca

Vistula River landscapes in the vicinity of Połaniec

Elektrownia – stały element połanieckiego krajobrazu.

Elektrownia Połaniec – Grupa Electrabel Polska S.A. – jest typową, konwencjonalną elektrownią opalaną węglem kamiennym, współpalanym z biomasą. Posiada otwarty obieg chłodzenia wodą, pobieraną do tego celu z pobliskiej Wisły. Moc osiągalna wynosi 1800 MW. Połaniecka elektrownia należy do najmłodszych tego typu zakładów w Polsce i zajmuje piąte miejsce w produkcji energii elektrycznej.

The Power Plant: an indispensable element of the Połaniec landscape.

The Połaniec Power Plant (Electrabel Polska Group) is a typical conventional power plant, coal- and biomass-fired. It has an open water-cooling cycle, the water coming from the nearby Vistula River. Available power potential amounts to 1800 MW. The Połaniec power plant is one of Poland's youngest establishments in its kind and comes fifth in terms of electrical power production.

Ruszcza koło Połanica – dworek rodziny szlacheckiej Knothe z przełomu XVIII i XIX wieku.

Na północny wschód od Połanicy, we wsi Tursko Małe, znajduje się rezerwat leśny „Zamczysko Turskie”. Rezerwat obejmuje niewielkie wzniesienie terenu porośnięte około dwustuletnim drzewostanem, w którym dominuje lipa.

Tursko – najstarsza wieś w rejonie Połanicy, miejsce bitwy z Tatarami z 1241 r., grodzisko z XIII w.

Ruszcza near Połaniec: the manor house of the Knothes a gentry family, dating from the turn of the 19th century.

To the north-east of Połaniec, in the village of Tursko Małe, there is a woodland reserve called „Zamczysko Turskie” („The Tursko Castle”). The reserve covers a small hill with its ca. 200-year-old woodland dominated by lime trees.

Tursko: the oldest village of the Połaniec region, the site of a battle with Tartars in 1241, 13th-century fortress.

Łąka o poranku

A meadow in the morning

Rytwiany – miejscowość, z którą związane są dzieje wielu polskich rodów magnackich.

Najcenniejszym zabytkiem, nie tylko w skali kraju, ale i Europy, jest tu pokamedulski zespół sakralny z początku XVII wieku, malowniczo położony w środku dużego masywu leśnego.

Warte obejrzenia są również: Pałac Artura Radziwiłła z początku XX wieku (po lewej), młyn wodny z połowy XIX wieku (na dole po lewej), ruiny zamku wzniesionego w pierwszej połowie XV wieku (na dole po środku), zespół dworski otoczony okazałymi parkami w Sichowie Dużym (na dole po prawej).

Rytwiany: a locality with which the history of many Polish noblemen families is connected.

The most valuable sight, not only on the Polish but also on the European scale, is the post-Camaldolese ecclesiastical complex dating back to the early 17th century, with its picturesque location in the midst of vast woodland.

Other sights worth seeing include the early 20th-century Palace of Artur Radziwiłł (left), the mid-19th-century water mill (bottom left), ruins of a castle erected in the first half of the 15th century (bottom), and the manor house complex surrounded with splendid parks at Sichów Duży (bottom right).

MILCZENIE
SILENCE

MODLITWA
PRAYER

SAMOTNOŚĆ
SOLITUDE

Eremus Silvae Aureae

Pustelnia Złotego Lasu

The Golden Forest Hermitage

Dawny zespół klasztorny kamedułów z XVII wieku, wzniesiony z intencji wojewody krakowskiego Jana Magnusa Tęczyńskiego.

Do klasztoru prowadzi droga wiodąca przez trzy bramy wjazdowe, połączone ze sobą tzw. szyją, czyli wysokim murem oddzielającym ją od ogrodów objętych klauzurą. Bramy te symbolizują trzy wtajemniczenia w życie eremickie kamedułów: milczenie, modlitwa i samotność. Ostatnia zawsze zamknięta, otwierana była tylko za specjalnym pozwoleniem furtiana.

Zachowane niemal kompletne założenie klasztorne wraz z kościołem, w którym dekoracje wykonali Jan Chrzyciel Falconi (stiuki) i ojciec Venante de Subiaco (polichromie), w budynkach austerii klasztornej zachowana część wydzielona refektarza i celi tzw. Eremitu Tęczyńskiego (XVII w.).

Kościół stanowi ośrodek wczesnobarokowego osiowego założenia z aleją dojazdową, trzema bramami i fasadą kościoła, za którym znajdowały się rzędy domków eremickich rozebranych w XIX w. Dziedziniec przed kościołem z trzech stron ujęty budynkami poklasztorowymi mieszczącymi niegdyś austerię (zachodni), przeorat i budynki gospodarcze (południowy) oraz po stronie północnej dawne apartamenty kolatorów klasztoru.

The former Camaldolese monastic complex of the 17th century, erected by the Krakow Voivode, Jan Magnus Tęczyński.

The monastery can be reached via three entrance gates which are joined by the so-called gorge, i.e. a high wall which separates them from the strict enclosure gardens. The gates symbolise three stages of initiation into the hermit life of the Camaldolese fathers: silence, prayer and solitude. The last gate, always locked, was only opened upon special permission from the gate-keeper.

The monastic complex and the church have been almost completely preserved. The church's interior decoration was authored by Giovanni Battista Falconi (stuccoes) and Father Venante de Subiaco (polychrome paintings); in the buildings of the monastery hospice, part of the refectory and a cell, the so-called Tęczyński Hermitage (17th century), have survived.

The church is the centre of an early-Baroque axial complex, complete with an entrance alley, three gates and the church façade, behind which there used to be rows of hermit houses, demolished in the 19th century. The churchyard is flanked on three sides with post-monastic buildings which housed the hospice (the west), the prior's offices and auxiliary buildings (the south), and in the north – the former chambers of the monastery's local patrons.

Stalle w Chórze Zakonnym wypełnione ciekawymi polichromiami, prawdopodobnie pochodzącymi z 1728 roku.

Niezwykle tajemnicze wnętrze świątyni. Nawa główna przedzielona jest drewnianym, bogato zdobionym ołtarzem, za którym mieści się Chór Zakonny.

The monastery choir stalls are filled with interesting polychrome paintings, probably dating back to 1728.

The church's interior is remarkably mysterious. The nave is divided with a richly decorated altar, behind which there is the monastery choir.

Strzegom – modrzewiowy kościółek z przełomu XVI i XVII wieku, jeden z cenniejszych zabytków drewnianej architektury sakralnej w regionie.

Strzegom: the larchwood church of the turn of the 17th century, a most valuable monument of the region's wooden ecclesiastical architecture.

Rezerwat „Czarny Staw”, położony niedaleko Rytwian, to siedlisko wielu unikatowych roślin. Na szczególną uwagę zasługuje skupisko modrzewi europejskich rosnących na powierzchni blisko 2 ha, niektóre drzewa osiągnęły wysokość 35 m, a ich wiek szacuje się na ok. 130 lat.

Łabędź niemy z młodymi, stały mieszkańiec rytwiańskich stawów.

The „Czarny Staw” („Black Pond”) Reserve, situated near Rytwiany, is the habitat of many rare plants. Especially remarkable are the European larch trees which grow on almost 2 ha, some of the trees reaching the height of 35 m, their age estimated at ca. 130 years.

A mute swan and her young, permanent residents of Rytwiany ponds.

Stawy rybne w Rytwianach, oprócz swoich funkcji gospodarczych, są bardzo atrakcyjnymi obiektami przyrodniczymi, stanowiącymi ostoje rzadkich gatunków ptactwa, między innymi: bociana czarnego, czapli siwej, białej i nadobnej, kormorana czarnego, żurawia, dzikich gęsi.

Gniazdo czapli siwej.

Fish ponds at Rytwiany, apart from their economic function, provide very attractive natural sights and habitats to rare bird species, including the black stork, the great and little egret, the grey heron, the black cormorant, the crane and the wild goose.

A grey heron's nest.

Beszowa, kościół p.w. św. Piotra i Pawła. Fundatorem kościoła był w 1407 r. Wojciech Jastrzębiec, ówczesny biskup poznański. W 1421 r. Wojciech Jastrzębiec, wtedy już jako biskup krakowski, przekazał świątynię Zakonowi Paulinów. W rękach zakonników kościół pozostawał do kasaty konwentu beszowskiego w 1819 r. Najciekawszym elementem architektury kościoła jest jego zachodni portal gotycki, o schodkowym wykroju z laskowaniami. W czasie wojny została zniszczona kaplica św. Aniołów Stróżów. Przy kościele od strony zachodniej stoi okazała drewniana dzwonnica z XVIII w.

Beszowa: St. Peter and St. Paul's church. The church was founded in 1407 by Wojciech Jastrzębiec, the then Bishop of Poznań. In 1421 Wojciech Jastrzębiec, then the Bishop of Krakow, presented the church to the Pauline Fathers. The church belonged to the latter until the 1819 dissolution of the Beszowa monastery. The most interesting element of the church's architecture is the western Gothic portal, with its tiers and tracery. During the war, the Holy Guardian Angels' Chapel was destroyed. To the west of the church, a magnificent 18th-century wooden belfry is situated.

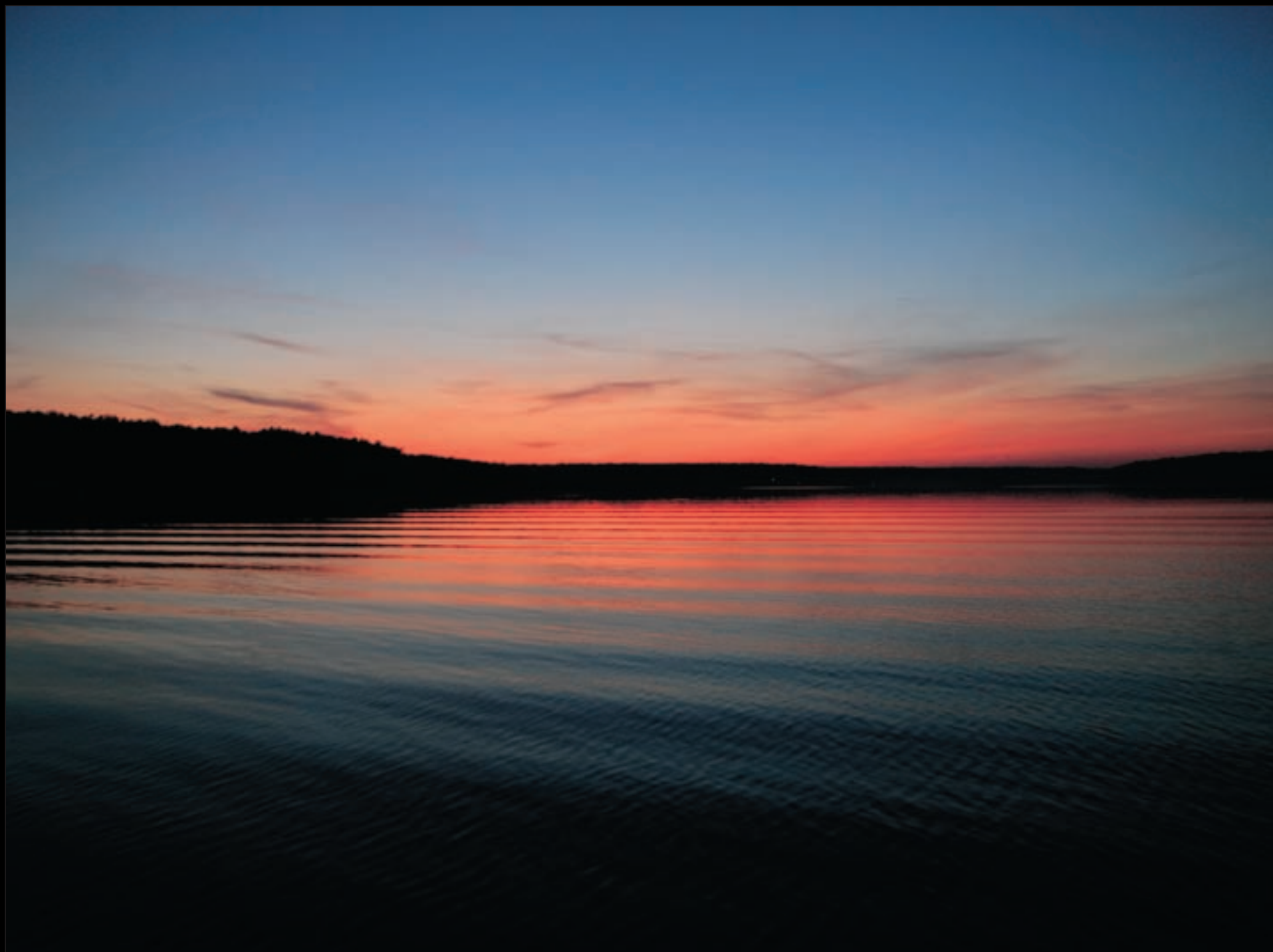

Zalew Chańcza o powierzchni około 400 ha, powstał w wyniku spiętrzenia wód rzeki Czarnej Staszowskiej, popularny wśród turystów szczególnie w okresie letnim. Otoczony borem sosnowym, idealne miejsce do rekreacji, wypoczynku i wędkowania.

The Chańcza Lake, area: ca. 400 ha, was formed as a result of water lifting on the Czarna Staszowska river. During the summer, it is popular with holiday-makers. Surrounded by pine forests, it is an ideal place in which to relax, enjoy water sports or angle.

Zachód słońca nad Chańczę

Chańcza at sunset

Szydłów – pierwsza pisemna wzmianka o Szydłowie pochodzi z 1119 r. – miejscowość figuruje jako własność książąt krakowskich. W 1329 r. Władysław Łokietek nadał dla Szydłowa przywilej lokacyjny oraz prawo średzkie. Od tego momentu rozpoczyna się dynamiczny rozwój miasta. W połowie XIV wieku król Kazimierz Wielki otacza miasto murami obronnymi, dwór królewski przekształca w warowny zamek i wznosi okazały kościół. Tym samym miasto staje się jedną z warowni strzegących Małopolski. Z trzech bram strzegących niegdyś dostępu do miasta do dziś zachowała się jedna – Brama Krakowska. Główny zrąb bramy jest XIV-wieczny, górne kondygnacje przebudowane w stylu renesansowym w pocz. XVI w.; posiada attykę i dwie koliste wieżyczki.

Szydłów: the first written record of Szydłów comes from 1119, when the locality was listed as the property of Krakow princes. In 1329 King Ladislaus the Elbow High gave Szydłów its foundation and Jus Novi Fori charters. Since then, the dynamic development of the town began. In the mid-14th century King Casimir the Great fortified the town with defensive walls, turned the royal mansion into a fortified castle and had a magnificent church built. In this way, the town became one of the fortresses defending the Małopolska (Little Poland) region. Out of the three gates which used to guard the entrance to the town, only one has survived, namely the Krakow Gate. Its main framework dates back to the 14th century, with the upper floors reworked in the Renaissance style in the early 16th century. It has an attic and two round spires.

Od strony północno-zachodniej mury zostały wzniesione na skraju wysokiej skarpy, opadającej do doliny rzeki Ciekącej. Od strony południowej i wschodniej wybudowano je na płaskim terenie i umocniono wałem ziemnym i fosą.

Baszty wysokie na ponad 10 m, zbudowano w celu obserwacji poszczególnych odcinków murów. Były one brnione również za pomocą tzw. hurdyli czyli krytych ganków drewnianych, które wspierając się na belkach wpuszczonych w mur, miały w podłodze otwory dla ostrzału górnego, rzucania kamieni i nabijanych ćwiekami kłód. Były one wznoszone tylko w razie zagrożenia wojennego. Z murów ostały się 4 odcinki od strony zachodniej, wschodniej i południowej o łącznej długości 680 m, wraz z bramą wejściową (Krakowską) i basztą przerobioną na dzwonicę kościoła farnego.

In the north-west, the walls were built on a high escarpment, inclined towards the Ciekąca brook valley. From the south and the east, they were built on level ground and reinforced with a ground wall and moat.

The towers, over 10 m high, were built to enable the observation of individual wall segments. They were also protected by means of the so-called hoardings, or roofed wooden galleries, which – supported on beams inserted into the wall – had floor holes used to fire and drop stones or studded logs from. They were erected only in the case of an imminent war. The walls have been preserved in four segments in the west, east and south, of total length of 680 m, together with an entrance gate (the Krakow Gate) and a tower turned into a belfry for the municipal church.

Główny budynek zamkowy zbudowano w stylu gotyckim z elementami wczesnorenesansowymi. Była to dwukondygnacyjna budowla na rzucie prostokąta z kwadratowym ryzalitem od południa, w którym mieściła się kaplica zamkowa. Wewnątrz znajdowały się pomieszczenia na dwóch kondygnacjach o drewnianych stropach. Górną kondygnację od strony murów nazwano Salą Rycerską.

W północnej części średniowiecznego miasta znajduje się synagoga (po prawej). Zbudowana z kamienia łamanego w poł. XVI w. zachowała wystrój stiukarsko-malarski z XVIII w.

Wewnątrz synagogi posąg Mojżesza trzymającego tablice z Dekalogiem, autorstwa prof. Gustawa Zemły.

The main castle building is Gothic, with early Renaissance elements. It was a two-storey building, rectangular in shape, with a square risalit in the south, and housed the castle chapel. Inside, on the two storeys, there were chambers with wooden ceilings. The upper floor, on the walls side, has been called the Knights' Room.

In the northern part of the medieval town there is a synagogue (right). Built in broken stone in the mid-16th century, it has retained its stucco and painted 18th-century decoration.

Inside the synagogue, one can see a statue of Moses holding the Decalogue tablets, by Prof. Gustaw Zemło.

Gotycki kościół p.w. św. Władysława zbudowany ok. 1355 r. na miejscu dawniejszego, drewnianego kościółka. Ufundował go Kazimierz Wielki, jako zadośćuczynienie za śmierć ks. Macieja Baryczki. Pierwotnie kościół był budowlą dwunawową z dwoma słupami umieszczonymi na osi prezbiterium. Świątynia zbudowana z cegły, a po części z piaskowca (gzymsy, obramowania okienne), posiada ostry dach, kryty gontem. Od strony północnej dobudowana została Kaplica Literacka (po prawej na dole).

St. Ladislaus' Gothic church, built ca. 1355 on the spot where the former wooden church had stood. It was founded by Casimir the Great as penance for the death of the Rev. Baryczka. Originally, this was a two-naved building, with two pillars along the presbytery axis. A brick church, partly made in sandstone (friezes and window borders), it has a steep, shingled roof. From the north, the Literati Chapel was added (bottom right).

Malowniczo położony na wzgórzu na wprost Bramy Krakowskiej i otoczony starym murem kościółek p.w. Wszystkich Świętych. Wzniesiony prawdopodobnie w XIV w. Mimo częściowej przebudowy zachował gotycki charakter. Posiada prostokątną nawę, prezbiterium krótsze i węższe, przy którym dobudowano zakrystię. Dach kryty gontem, okna ostrołukowe w ciosanych gotyckich oprawach. W kościele znajdują się trzy portale od południa i zachodu oraz z prezbiterium do zakrystii.

W 1946 r. we wnętrzu odkryto pozostałości gotyckiej polichromii figuralnej z ok. 1375 roku. Spod ręki artysty epoki średniowiecza wyszły piękne w swej prostocie sceny z Nowego Testamentu, m.in. najlepiej zachowane „Siedem radości Maryi”, czy też sceny pasyjne. Interesująco prezentuje się pasmo scen przedstawiających siedem grzechów głównych. Każdy grzech symbolizowany jest przez zwierzę, na którym wjeżdżają do piekła grzesznicy.

The picturesque All Saints' church, situated on the hill opposite the Krakow Gate and surrounded with an ancient wall. It was probably erected in the 14th century. Despite partial rebuilding, it has maintained its Gothic character. It has a rectangular nave, a shorter and narrower presbytery, next to which a vestry was built. The roof is shingled, and the lancet windows are surrounded by hewn Gothic borders. The church has three portals in the south and the west, as well as between the presbytery and the vestry.

In 1946, in the interior, the remains of Gothic figural polychrome painting of ca. 1375 were uncovered. A medieval artist created simple and beautiful New Testament scenes, such as the best preserved „Seven Joys of Mary „or the Passion. Interesting is also a series of scenes depicting seven deadly sins. Each sin is symbolised by an animal which is ridden by sinners to enter Hell.

Łąki w okolicach Kotuszowa
wzdłuż rzeki Czarnej

Meadows in the vicinity of Kotuszów along
the Czarna River

Cztery kilometry od Szydłowa, w miejscowości Grabki Duże znajduje się późnobarokowy pałac o charakterze orientalnym. Zbudował go w 1742 roku kasztelan małogoski Stanisław Rupniewski, po powrocie z niewoli tureckiej. Pałac zaprojektował włoski architekt Franciszek Placidi.

Kasztelan Rupniewski przebywał 20 lat w tureckiej niewoli, gdzie przeszedł na islam. Do rodzinnego Gnojna przywiózł stamtąd m.in. sadzonki topoli włoskich, według jednej z wersji także swoje liczne żony, dla których właśnie zbudował ten pałac. Budowla jest dość niezwykła – wzniesiona na planie ośmioboku, mieści na parterze olbrzymią salę z obudowanymi symetrycznie mniejszymi pomieszczeniami. Na piętrze znajdują się liczne pokoiki, także rozmieszczone symetrycznie, natomiast w podziemiach system korytarzy.

Obok pałacu stoją dwa pawilony, z których jeden służył wg tradycji tureckiej za herbaciarnię, drugi zaś przeznaczony był do modlitwy.

Four kilometres away from Szydłów, at Grabki Duże, there is an late-Baroque oriental-style palace. It was built in 1742 by the Małogoszcz Castellan, Stanisław Rupniewski, following his return from Turkish captivity. The palace was designed by Francesco Placidi, an Italian architect.

Castellan Rupniewski spent 20 years in Turkish captivity, where he was converted to Islam. To his home village of Gnojno, he brought the saplings of Lombardy poplars, and – as some have it – his numerous wives as well, for whom this very palace was built. The building is rather extraordinary: built on the octagonal plan, with a huge ground-floor room surrounded by symmetrical smaller rooms. Upstairs, there are numerous little rooms, also placed symmetrically, and in the vaults – a system of corridors.

Next to the palace, there are two pavilions, one of which served according to the Turkish tradition as a tea-house, while the other was used for prayer.

Pierwszy śnieg na polach w okolicach Bogorii

First snowfall in the fields near Bogoria

Figury świętych, przydrożne krzyże i kapliczki to pomniki sakralnej kultury, którymi bogato jest ozdobiony krajobraz Ziemi Staszowskiej. Żaden z nich nie powstał przypadkowo, każdy do czegoś nawołuje, przypomina o jakimś ważnym zdarzeniu.

Statues of saints, roadside crosses and shrines are monuments of spiritual culture, with which the Staszów region's landscapes abound. None of them was created by pure chance: each advocates something or reminds the locals of some momentous event.

Pasmo Wygiełzowskie

The Wygiełzowskie Range

Herb Powiatu Staszowskiego

The coat of arms of the Staszów District

Staszów

Połaniec

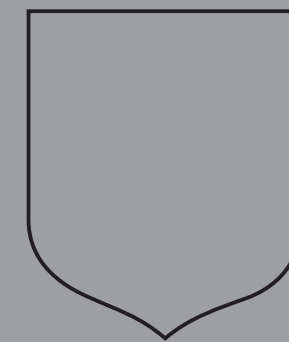
Osiek

Bogoria

Gminy
Powiatu
Staszowskiego

The municipalities
of the Staszów
District

Łubnice

Oleśnica

Rytwiany

Szydłów

WYDAWCA
Starostwo Powiatowe w Staszowie
ul. Świerczewskiego 7, 28-200 Staszów
oraz
Zakład Poligraficzny „SAM-WIL”
T. Samczyński, K. Samczyńska, R. Jachim
ul. Modrzewiowa 46E, 26-001 Masłów

AUTORZY ZDJĘĆ:	
<i>Baś Robert</i>	8b, 9, 34a, 35b, 39, 46a, 46b, 60c, 82, 83a, 87a, 98a, 98b, 98c, 98d
<i>Borys Andrzej</i>	38b, 52b, 55a, 55b, 56a, 60b, 72a, 74-75, 76a, 76b, 76c, 77a, 86a, 86b, 90a
<i>Chwazik Łukasz</i>	10-11
<i>Ciszewski Marek</i>	38a
<i>Dalach Elżbieta</i>	22, 25b, 27
<i>Gierczak Bartłomiej</i>	16a, 17a, 44-45, 96-97, 100-101
<i>Glica Dawid</i>	50b, 51a
<i>Haase Kathrin</i>	23b
<i>Jezierski Włodzimierz</i>	78a, 78b, 79, 80
<i>Kapusta Ireneusz</i>	4-5, 6a, 6b, 7b, 14, 15a, 15b, 16c, 17b, 18-19, 20-21, 28, 29a, 29b, 30-31, 58-59, 63, 70-71
<i>Komorowski Artur</i>	50a, 51b, 53a, 53b, 57, 62b, 62c, 67a, 67b, 67c
<i>Korbiński Jarosław</i>	56b, 60a, 73a
<i>Labuda Aleksander</i>	26a, 26b
<i>Majsak Gerard</i>	61
<i>Mazanka Jan</i>	23a, 24a, 24b, 77b
<i>Myśliwiec Antoni</i>	34b, 35a, 52a, 89a, 89b
<i>Niziałek Grzegorz</i>	6c, 7a
<i>Oszywa Sławomir</i>	47, 90b, 91, 94-95
<i>Pęczalski Krzysztof</i>	48, 49a, 49b, 54
<i>Skubera Grzegorz</i>	16b, 72b, 73b
<i>Strzałkowski Marek</i>	62a, 64, 65, 66, 68, 69a, 69b
<i>Świtalski Witold</i>	25a
<i>Turno Wiesław</i>	83b, 87b
<i>Urabnowicz Alicja</i>	2-3, 8a, 12-13, 32-33, 36-37, 81, 99
<i>Walczak Piotr</i>	84-85, 88, 92-93
<i>Wyd. ZET</i>	24c
<i>Arch. HSG</i>	42a, 42b, 43
<i>Arch. KiZChS</i>	40a, 40b, 41

TEKST – *Jan Mazanka, Waldemar Wołczyński*

BIBLIOGRAFIA (ważniejsze pozycje)
Staszowskie Towarzystwo Kulturalne, 1982, *Almanach Staszowski*
Maciej Zarębski, 1990, *Spacerkiem po ziemi staszowskiej*
Jerzy Fijałkowski, Maciej Zarębski, 1997, *Sekrety Zamków i Pałaców Ziemi Staszowskiej*

TŁUMACZENIE – *Magdalena Ożarska*

OPRACOWANIE GRAFICZNE – *Katarzyna Ciepiela*

OKŁADKA
Staszowski Rynek – fot. *Karol Pietrzela*
Wklejka I: mapa okolic Staszowa – Wojskowy Instytut Geograficzny 1938 rok
Wklejka II: mapa – obszar obecnego Powiatu Staszowskiego – Wojskowy Instytut Geograficzny 1928 rok

SKŁAD I DRUK
Zakład Poligraficzny „SAM-WIL”, www.samwil.pl

WYDANIE I STASZÓW 2008

ISBN 978-83-915625-6-7

Wydawcy serdecznie dziękują autorom zdjęć

Członkowie Polskiego Związku Artystów Fotografików
Okręg Świętokrzyski w Kielcach:

Robert Baś, Andrzej Borys,
Jarosław Korbiński, Antoni Myśliwiec,
Sławomir Oszywa, Wiesław Turno

oraz

Łukasz Chwazik, Marek Ciszewski,
Elżbieta Dalach, Bartłomiej Gierczak,
Dawid Glica, Kathrin Haase,
Włodzimierz Jezierski, Ireneusz Kapusta,
Artur Komorowski, Aleksander Labuda,
Gerard Majsak, Jan Mazanka,
Grzegorz Niziałek, Krzysztof Pęczalski,
Grzegorz Skubera, Marek Strzałkowski,
Witold Świtalski, Alicja Urabnowicz,
Piotr Walczak